

URUQLAR NOMU

COGAAL KOMITEDI

КЫЗЫЛ — 1939

URUQLAR NOMU

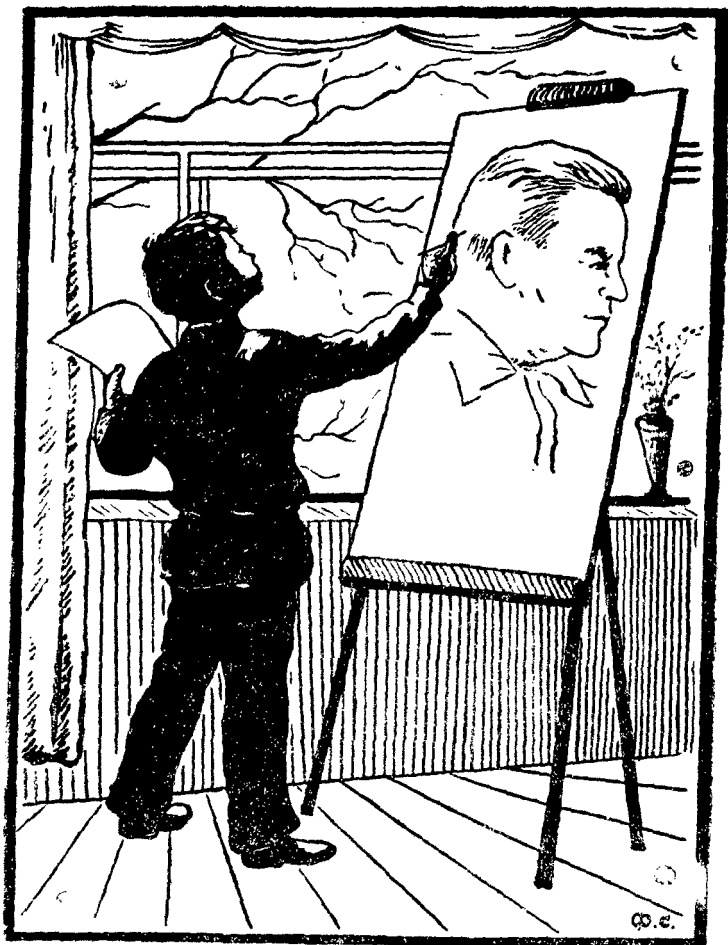

COGAAL KOMITEDI
КБЗЫЛ—1939

Ундырерин харгалзаан Ругву.

Кур. ном-согоал хьнаксыз № 02 L.

Согоал № 247. Сагьд № 227. Парлаан ама сань 2 $\frac{1}{8}$
Тиразь 2000 кезек. Куртипograf. Къзыл-хоорай, Шетинкин
разьд № 5.

©.c.

N. OLEJNIKOF.

Orus ыдан ооолдурган. **Рурву.**

CURUK

(Şkolacь итиџ сугаазь).

Kicceelder turubusta, piston şkolavьstьn ergelekcizi kelgeş, mьnca tep ajttьrgan:

— Uruqlar, slerniң arañarda ekki curuk curuur kizi kьmy?

— Orlof! Orlof xөл-cok curuur kizi—tep uruqlar төgerezi algьrзь pergen.

Men ulustun eң-ne arttьnga olurgan kizi-men. Ergelekcі meni kьj tidi. Men cede perdim.

— Paaşтьңsьlarnьң curuun curup turzuk-sen-pe—tep ajttьrdь.

— Curup turgan-na kizi-men—tidim.

— Kıroftun curuun 3 xonuk iştinde curup şьdaar sen-pe—tidir.

Picce podanьp turgaş:

— Curup şьdaar-men. Ыndьoј polza-taa, kara karandaş-pile curuur-men—tidim.

— Karandaş-piie curaanь piste tolu-la polgaj. Piske eң-pyry puduk-pile curaan curuk xerek—tep cugaaladь.

— Onu kancaar cybel?—tep ajttьrdьm.

— Am 3 xongaş piston şkolavьska rajьr polur polgaj. Eş Kıroftun uluq curuun ьncaarda xereqleer-pis—tidi.

— Sadьoјdan sadьp alza kandьoјы?—tidim.

— Eş Kıroftun puduk-pile curaan curuu caңgьs-taa sadьoјda cok tur. Oon angьda, piston

өөrenikcilerivistin curaan curuu piske koncuq ekki polur—tep cugaaladъ.

— Cok. Men puduk-pile curuvas-men—tidim.

— Cyge?

— Men Kiroftuñ tiriq podun cer-le көрbeen kizi-men. Ыңcangaş ооң раазьньң tygy, karaa, хөјлені kandьoq өңnyoq kizil, onu paza pilbes-men. Анаа кара curuktu curuk pyryzynden tyzyr-yp ар şьdaar-men. Puduk-pile curuurda, kiziniñ tiriq podun көөр polgaj-tidim.

Ergelekci şala азьнькsap:

— Хеј cybe cugaalаваяьн көрем. Ооң раазь-ньң tygunyñ, karaaньн, хөјленіniñ tugajьн ас-саңдан айттырьр ал. Асcaң onu cer-le көрген poor.

Ergelekci ьнca teeş, ynyр par coruj:

— 3 хонuk еves-pe. Uttuptuñ халак!—teeş ynyр coruj paardъ.

Разьцьмга саьр kelgeş, асcaмдан тьнсар айттырдьм.

— Sen Kiroftu cer-le көрген-sen-pe, асcaј?

— Көрves poor ijik-pe. ОI хамаан cok ро хун pezin көөр cadavas poor-men.

— Кајь ро хун paza көөр-sen-pe?

— Ije. Ро хун pistiñ zavodubustuñ азыльсьн-парьньң хураль polur. Еş Kirof аңaa kelgeş, cybe

cugaalaar cadavas poor—teeş, xuralga paar tugaında erttirilge pizik uşup keldi.

Men ol pizikti segirip algaş, taptap koryp olura:

— Меңее мьндьој пизик тыртыр ирги-ре?—тер айттырдым.

— Ek, kyzyr erni-aar—teeş, kattыrgaş,—sen piziktiq-taa polzuңza, seni ынаар kiirbes, хорзok. Анаа суој-le uluој ulus olurzur, seen аңаа par-gaş, кыыр сувең-taa cok—tidi.

Cemnenip algaş, haarzaktan puduk, pijir uşup algaş, avamdan 3 em şili aйттырар algaş, суој-gaş, iştinге арыој суој kutkaş. karmaktар алдым.

Men ol-la ынар turumda, accam xural-ce cor-uj parыр tur.

Accamның zavot-ce korygyskeş kirer tugaарын tujukkaa ар algaş, curuk curuur кьдыраазым al-gaş, tonum ketkeş corruptum.

Xural klupka polur tep pilgen kizi-men. Klup eziinge cedip keeringe, ында emge-cok хөј ur-uqlar сыоыль pergen tur. Tugaарымын peletker algaş, kluptuң eziinge cede pergeş:

— Meni kiirip korynerem. Accamga tugaар appарыр peer teen kizi-men—ter cugaaladyм.

— Кандьој тугаары?

— Ассам хурал төнерге, рагыр азылдаар кизи суве. Разынга тугаарып уттур кааркаш keep tur. Мен ону апрагыр perejin tep. Кирип көрүнерем.

— Pizik cok kizi kiirves ulus-pis. Ынај tur. Эске улуска шартык полва!—teeş, meni ынај idiпти. Мен ыолпартар caskaş, tilep-le tur-men:

— Меең адым Орлоф tep kizi-men. Меең ассам паза piziktiој, мында хуралда келген кизи суве. Мен аңаа суој-le тугаар апрагыр perejin тееримге—

— Ынај пар!—teeş, ezik askында турган кизи меең ектимден сегирip алды.

Ынсаp турувуста, хер-xenetten машина ede perdi. Машина иштinden portfeldioј, uzun еves кизи унур келди.

Ulus оон-moon:

— Киpо! Киpо! tizi perdi. Оон ol кизи klup eziinge cedip келди. Темги ezik askында кизи меең ектимден tutpu-шаан турган суве.

Мен ынсаp турда, шыдашрајып, ыолар-la pa-дырдым.

— Суу полду? Суге мындыој консуој ыт-тааш ундыгур турарыңар-ol?—tep, Киpо! ajттырды.

— Po ool adazynga tugaar apparъp peer teeş, şьdanmajьn cyktyp turar ool tur-ijii—ter, ezik askьnga turgan kizi xarъbladъ.

— Се, ьqlава, ьqlава—teeş, Kirof meen өde pergen саагьтнь сьjвааş,—kiirze ekki poor—tidi.

Oon meni kiiripti, men kirip keerim-pilek, хатьk ulus turup kelgeş, timgittii-pile adъş caksaj perdi. Po ulus cyge adъş caksaj perdi teeş, şala korga perdim.

Kirof meen soom tavarъştьr kirip kelgen kizi polgaj. Ulus ьncanğaş koncuq adъş caksap turarъ ol tur ter pilgeş, am oozugup aldьm.

Oon көрүp turarьmга kizi olurar cer тьгьңaj cok. Ulus teerge klup işti сьңmas poldu. Tura curuk curuur eves. Puduk, saazьn salьr xos cer xerek polgaj ter podap turdum. Ыncap tura кө-өгьmге, xural prezidiymy olurar cerniң pettinde, хөqzym uluzunuң olurar ceri xos poldu.

Aңaa kancap rarъp olurup aлыр cybe poor teeş, хана сапь-pile, oozum сьльp corup kaqдьm. Ыncap corup olura көөгьmге, accam 3 tugaar одур-uqnuң ең-ne кьдььnda, сапьnda ezi-pile cigaa-lazьp olur.

Accam meni көрүp kaqza moon yndyr сь-вьгьptar poor teeş, koncuq-la korga perdim. Oon

şala tongajır algaş, ыңсар-мыңсар coruj ertte perdim.

Xəoqzymcyler olurar cerniң iştin-ce kire pergeş, sandaj kығыга рағыр олурup алдым. Xural targalarь olurar cerni taptap көөрымге, pettinde picce stol tur. Ooң kығында saazyңnar salыр каан poldu. Eş Kirof ol stoldan cybe cugaalaar poor, curuurda koncuq ертиq cer tur tep podap алдым.

Кыдыраазым, puduktарым, pijirim, suqluq şilderim uzulgaş, sandaj kығыга salыр, peletkep algaş, manap olur-men.

Ыңсар олурумда, арттымдан kizi хөреktej tur:

— Мында cуny кыльр олurарьн ол?

Хаја көрнyp keerimge, өөрт şerii kizi tur.

— Маңаа өске kizi олurup polvas cybe—tidir.

— Men өске kizi eves-men. Eş Kiroftuң curuun curuur teen, curukcu kizi-men—tidim.

— Маңаа curukcular-taa олurvas, cyq-le өөрт şerii олurар uzurluq cer cybe—tidi. Oon ol kizi piccii podanыр coruj—

— Seni maңаа кым kiirip kaqды?—tep ajt-тырды.

— Eş Kirof—tep хагыладым.

Temgi өөрт şerii kizi şala aзыньksaj pergeş, ыт cok рағыр олurup алды.

Karandazьm paazьn sybyrtkeş, pijirimni ɵtтыr-geş, olurumda:

— Eş Kirofka səs peer tur—tidi.

Klup iştinge olurgan ulus төgerezi adьş cak-sap, tummyrej-le perdi. Eş Kirof piccii stol can-ьn-ce kьлаştар keldi.

Eş Kirof cugaalap egeleeri-pile curup-la egele-dim. Kiroftan cer-le karak alvajьn, oоң арньнда piccii-taa cer kaqvajьn, көгүр curup-la olurgan-men. Suruk curuur teeş, eş Kirof cuny cugaalap turganьn cer-le pilveen-men.

Eş Kirof cugaazьn toospaannda curuumnu тө-gerip алыр teeş, koncuq-la talaşkan-men. Xolum teerge saazьn kьгь-pile uzup-la turgan.

— Kyzyr erni-aar—ter, artьmда pir kizi сь-мьрань tur. Xaja көрнүр keeringe, temgi ɵɵrt şerii kizi meeң curuumnu karak alvajьn kajgar-la tur.

— Kyzyr erni-aar! Xөл-cok-la төmej tur. Xөл-cok!—ter, temgi azьna pergen арнь castь pergen, kajgar tur.

— Meңee şартьk polvajьn көrem. Sen-ce көөр teeş, curuum kьгьn-ce puduk paza tamдыладьр-tar castьm—ter хьjlandьm.

— Се-се. Тькка хьjlanма. Men seңee şартьk polvajьn, cyq-le curuum көrejин—ter сьмьран-

gaş, pirde curuk-ce көрүп, pirde Kirof-ce көрүп тур.

Ceze xire yr polganъn pilvejin tur-men. Curuumnu curup төгергенim soonda, еш Kirof paza cugaazъn тоозупtu.

Еш Kirof cugaazъn тооскан soonda өске ulus cugaalap egeledi.

Men teerge, ol ulustuң cugaazъn-taa тыңнавајъn, curuumnu taptap көрүп, taarta şkolaga pargaş synu maktanъp cugaalaar cybe poor tep podanъp olur-men.

Бнсар olurumda, pistiң olurgan ceribis-ce алъ рөөрттың kizi kirip kelgeş. мынса tidir:

— Маңаа slernin-pile кады picce olurup polur-pe. Klup ішінде kizi olurар cer cok. Put кырынга турар teeş pat poldum—tidi.

Temgi өөрт şerii kizi turup kelgeş:

— Маңаа өөрт şeriinden өске—teeş, piccii poor coruj, men-ce көргеş.--curukculardan өске kizi olurup polvas—tidi.

Ol kizi kattыrgaş:

— Men podap көөрүмге, colaaccылар paza olurup polur poor. Men Kiroftuң colaaccызъ kizi-men. Маңаа сынъp алъr teeş, kirip kelgen kizi-men. Olurar cer cer-le тырpadыm—tidi.

Ol colaaccь kizi meeң suruumnu көргеş, mak-tazьn teeş, sandaj kьrьnga көsky кыдыр салыр кақдым.

Colaaccь onu-taa көрвеjin, cybe cugaalap tur-gan kizi-ce kajgap-la olur. Men оон şala setkilim хомудaaş, calgaaraj perdim.

„Men ро хун Kiroftu көрдym teeringe, оol-dar pyzyreves poor. Curup алган suruumnu кан-дың pir suruktan көрүр curup алган poor-sen teeş paza кьзьрьгьр poor“—ter podap olur-men.

Бнсаp olurumda, suruktu еş Kiroftuң poduң-ga көргysse ekki poor ter cybe sagьзьmга kirip keldi. Ol suruktuң adaanga еş Kiroftuң adьn sal-dьрьр alza, оoldar am pyzyreer poorlar, ьнсаң-gaş хural төne peerge, еş Kiroftuң саьнга cede pergeş, adьn saldьрьр алььн ter podadyм.

Бнсаp podap алььм pilek, temgi colaaccь turup kelgeş:

— Pajьrььң еşter, men paгьр maşinam pelet-keejin. Еş Kirof tynnel cugaazьn cugaalaaş, tora-an-na corruptar poor—tidi.

Onu тыннаp kaaş-la, уnym pezin cide perdi. Pir eves еş Kirof toraan-na corruptar polza, men suruumnu көргyзүр şьдаважьн paar tur-men. Бн-saarga meeң хатьк кьзьр podap турганьм хеj pol-ur tur ter podadyм.

Colaaccынь tuzalazыp kør tep tileze kandьoı irgi teeş, xaja kørnyp keeringe, colaaccыm şaı-da-la arлы perip tur.

Am kancaar cyve poor teeş, aajып тыррајып turup kelgeş, klup iştin-ce kɵorymge, хамыk ulus xural targalarып-ce хөј тыгyp kaan saazыпnar oktap turlar. Xural targalarыпың arazында pir xereezen kizi olарны сыıgaş, eş Kiroftuң murunda apparyp kaap tur.

Ol polza, ulus eş Kirofka cagaa pizip turары ol tur tep podaaş, кыдыгаазыmdan pir saazып yze тыrtkaş, апаа тыпса tep pizip kaıдым:

„Eş Kirof! Men polza, teminslerniң kiiripkeniңer, tugaарлыı oqlуnar men tur-men. Ыпсаarga, men Slerni megelepken kizi-men. Men tugaar ekker peer teeş kelbeen, Slerniң curuуnar curup aлыr teeş kelgen kizi-men. Sler ol curuktu kɵrgeş, oоң adaanga adыnar salыp peeriңer kandьoı irgi. Men хөızymcyler olуrar cerde olуr-men. Men sler-ce yrgylcy-le kɵryp olуr-men IVAN ORLOF“.

Сагаамны тыргеş, xural targalarып-ce oktapтым. Temgi xereezen onu ap алгаş, eş Kirofka apparyp perdi. Eş Kirof cазыp kɵrgeş, kattырды.

Men oоң тырыңaj turup kelgeş, paазыпны согaппадыp, podum-ce ajтыр-la tur-men.

Kirol meni koryp kaaş, peer kel tep imnej tur. Men curuk, karandazyıny tutkaş, xural targaıarınny olurar cerin-ce tuttunup yne perdim.

Упур пар сьдыгьында, темги өөрт шеріі менен рудумдан şala tudarda, men uşta ırtkaş, meeş parыр туştym.

Accam olurgan cerinden tura xalыр kelgeş:

— Vanjka, kancap turarın ol!—tep sьmьranь-aarak xөrektenі tur.

Men oon tura xalaaş, eş Kıroftuң canьn-ce maңnar cede perdim.

Eş Kırol kattыrgaş:

— Ce, kajam, cyny curup adьn? Kөrgyzem—tidir.

Men curuumnu, karandazyıny tutsup pergeş:

— Po tur. Maңaa adьnarınь salыр perip көр-уңer—tidim.

— Sen-taa koncuq kazar kizi tur-sen—teeş, curuumnu taptap көргеş,—şoru төmej tur-oo—teeş, kattыгьp-kattыгьp, canьnda ezin-ce peripti.

Ol kizi көргеş, paza maktady.

Oon eş Kırol curuktu tedir ap algaş, karandaş-pile adaanga adьn salыр perdi.

Men temgi curuumnu ap algaş, „cettirdim“ teerin pezin uttupkaş, ezik-ce minnir-pilinmesle xalыр yndym.

3 xongan soonda, pudup turgaş, ulgattır curup kaan curuumnu şkolaga apparır azır kaan. Men onu 2 tyne uduvajın curaan-men.

Klupka olurgaş curaan piccii curuumnu kenezekteeş, şil-pile tuqlaaş, razıńında azır alğan-men.

Ooń adaanda „S. Kirof“ tep eş Kiroftuń podunuń xolu-pile salır pergen adı par.

V. VALDE.

Orus tьldan occuldurgan **Лаоғузар.**

PAVLIK SEMJONOF TUN
ADЪ-PILE ADAAN
KЪZЪGAAR TANNЪЫЛЪ
TURAR CER

(ŞERIQ KIZI CUGAAZЪ).

Sler polza, pistiņ on tørt tugaarlıoı kызь-
gaar taпныль turar cerivisti am cyge Pavlik Sem-
jonoftuң adь-pile adaar appargan cyvel ter ajt-
тыр turar tur-sler.

Men am oоң tugajьn şuptuzun koncuoı tap-
тыoı cugaalap perejin.

Murnaj Pavliktiң tugajьn cugaalap korejin.
Pavlik teerge, on, on pir xire xarlıoı piccii, arga-
an ool cyve. Murnunda kizi kajgaar xire solun
cyve cer-le kыль kørveen ool. Caj polurga,
kolxostuң ooldarь-pile suoıga parьp eştir, kыş
polurga, şkolaga parьp øørenir мындыoı-la kizi
turgan. Oоң „alvan xyleelgezi“ şuptu мыja po-la
ter ulus cugaalazьr cyve.

Ыncarga, cer-le kancangaş ol piccii-ьnaj ool-
cugaşтың adь-pile kызьgaарның тајьнсь тапныль-
ның cerin adaar appargan cyve poor?

Cyge teerge, мындыoı cyve. Tартыoı peer ты-
нар olurуңар.

Pir kaattap kyzyn, тапныльdan xalazьr cedip
kelgeş turubusta, xep-xenertten тапныль ceringe
Pavliktiң ezi—Sanika Buvnof cygyrup cedip keldi.

Oruk aýb!

Picci ool cygyrup kelgeş, put kы́нга turar
pezin харык сок, tendirip eegiş-ты́пты́оқ тура:

— Şymdanar, eşter, кьзьгаар тaнньылыларь, өске пир кизи... Pизик алгаş paardь... — тер мьндьоҕ. Тоозазьн айттыр тьннаар-таа сaј cок ар-парган. Sidorenko-pile ijelee yne халышкаş, aattань тьрттыр алдьвьс. Sanikanь мен murnumga уş-карыр алдьт.

— Oruk ајт!—teeş хар-la каодвьс.

Picce polgan soonda, Sanika тьпъзын оозур-гадыр алгаş, сугаалааньндан ол corup olura pistin pilgenibis мьндьоҕ:

Kyzyн, кьзьгаарда турар kolxostун оoldарь. tiin-ниң тоорук шыҕзаар cerin tileer teeş, арыҕ-ce cy-гырзур-le турар cybe. Tiin polza, тоорукту кьзын ciir хуinezin кьлдыр ьјаş хозунга азьттaј сьур каар, ьнцаарга оoldар olарньн ол шыҕзар-kaan cemin тьр ciir ulus cybe.

Tiinниң сьур алган тооруктарь хөл-cok uluҕ polgaş устарьн pot-pottарьн-ce көрyндыр ulaşтыр сьур каан сьдар poor cybe тур.

Бьнцаарга-la Sanika, Pavлушка-pile кадыр pa-za-la арыҕ-ce tiin тооруу tileer teeş, corupkan-пар тур.

Kyzyr erler-taa, cyzy poor iјik, тькка-la olca-лыҕ poor turlar: on şaa хос iştin ceңcergenner тур—тькка хөл тоорук тьр алгаş, оозун kaj-

naar-taa sugar cer tьppajьn, mьrьңaj savazьrap, iji xavьn cььk toldur cььp ap turlar.

Canar teeş, corup-la kaap turlar. Oon ar-ьoпнь тургаар-la тооруун казвьвь-şaan-na par cь-дьp turlar еves-pe.

Ol-la corup olura xenertten-ne tura тыşкеş, көөрге şooluқ ьрак еveste pir kizi kedej-aarak, seziktii koncuқ ьңaj-peer көгүp, кьлаştap corup olurup tur.

Ooldar top-toraan-na хаак аразьп-се caştьna pergeş, ol kizini taptap көгүp cьдьp turlar.

Көгүp-le турarga, кара tonnuқ, pediik polgaş şala pyksygyr oorgalьoқ kizi polgan.

— Sanikadan—po cer-le kolxos тапньль — Andrej irej еves cybe-pe moң—tep cьmьraң-gan.

— Pavluşkadan—Andrej irej еves-pe tep ol cunyl?

— Andrej irej polza, кьзьп-taa, cajьп-taa таң-na уş kulaktьoқ pөөrt kedip coruur kizi polgaj, po kizi polza, cajьь pөrttyoқ kizi ьşkazьl, көрвejin tur-sen-pe?

Ol arazьnda temgi kizi mьrьңaj-la cookşular, alaaktan ynyp kelgen. Ortta kelgeş, тьпналар, teeskindir харар көгүp-көгүp кьльп cөвyreeliq соон ьjaş кьрп-се уне-pergen.

Ol oqlar „paza-la tiñ toruu tilep coruur kizi eves-ijnen mon?“ tep podap turlar.

Køryp-le turarga, — şьnap-la ol kizi ьjaştьñ kьrьn-ce yngeş, puduunñ tøzynde xozun-ce xolun ektinge cedir sukkan soonda, koncuq xajlьñ tooruun pøle adьştap algaş uştup kelbejin, xarьñ xøl-cok uluq ak saazьnnьq pizik uştup algaş kelgen.

Top-toraan tyze xalaaş-la—şьrgaj xaak iştin-ce karaş tep tur eves-pe.

Ooldar-taa cyzy poor-ijik, ortta eves xerek myn tur—tep podaj tьrttьp kaap turlar.

Pavlik Sanikaga—sen polza, kьzьgaar şeriqlerin-ce xalьt, men monu kedep køryp turajьñ —tep sьmьrangaş, temgi kiziniñ soondan yngep corupkan tur...

Sanika kьzьgaar şeriiniñ turar cerin-ce toorttat aarak mannap-la kaap tur.

Sidorenko-pile pister, kьzьgaar-ce kizi ødyp kelgenin tьnnap pilgeş ulam-na tyrgen şaap corup olur-pis.

Бндьqннñ tøleezinde, ol ьjaş xozu polza, pošta haarzaa-pile tømej xereqlettiner cybe tur-ijn. Pistin talavьsta kajьzь-la ijik, pirezzi şibişkinneп turar tur, ol kizi podunun

tajzъnnarga tamcъdar teen cyvezin ыjaş, xozuңga sup kaarga, øskelerniң talazыndan onu aлыг teeş, „poştaсcъзын“ corudup turar turlar ewes-pe tep pilip algaş, „Ol kizi corvas-la polza“ tep podaaş, cettikpejin xaldыр olurgan-pis.

Alaaktan yne xaldыр keldibis. Pavluşka-taa, kыzъgaar øtken kizi-taa—cer-le kajzъ-taa køzyl-bejin tur. Am polarnъ kajnaar tileerin kancap pilip aлыг-sen?

— Eeda, melegej-le tur-sen—pis-ce manna-aryңnyң murnunda, olarnың kajnaar paaryн kørgen polzuңza-aar tep, — Sanikaga xoradaј perdim.

Ol tuşta Sanika meni pezin toovajъn-taa, tis-sektenip algan ыjaş teskindir-le yngep tur ewes-pe.

— Aзыгvas akкым,—азыгvas, sen cer-le tyureve, Pavluşka ыjaap-la kandьoј-pir temdek kыlgan ewes-pe. Ol cer-le kazar kizi, onaalgazын kezeede pisten murnaj kyysse-dir kizi cyve-teј tur.

Şьnar-la, minut-taa cetpeende-le Pavluşkanың temdeenge tavarzъ perdibis. Ыjaş tøzynde on aзыoј tooruktarnъ kыzъgaar-ce køryngen, podunың parган uun aјtkan temdek kыдыг төр kaan cъдыг. Er-xej, ыlap-la sagыңгыр poop tur-am.

Aattarъвьсть alaakka paqlap kaaş, eleen kaaş pazьр par corubusta—paza-la pir kezek tooruk ovaalap kaan съдыр. Къзьгаар өткен kiziniñ soon-dan, şak ьncaar-la temdek көрыр сырыр corup tur-pis.

Sanika murubusta-la хальр tur, ооң karaa ideget көскы kizi cybe,—Sidorenko pister ооң soon alзь, рооларъвьсть pelen кыдыр tutkulap al-gaş-la маң-pile corup tur-pis.

Paaştaj, pistiң oruubuska—pazar-taa caj-cok, camдыкта тьръңaj ovaalap kaan-taa хөј тоорук-тар таварзьр turdu. Ооң soonda, —Pavluşka тооруип kamnaar tep podaan poor-оң: ьнда-тьнда, iji-iji кыдыр сальр каар турар appargan.

Ооң pir көөрымге-le—xenertten тоорук cer-le көзылbestej pergen. Purungaар-taa, songaar-taa coruubuska—cangьs porvak-taa тоорук cok appaardь.

Sidorenko,—хөөккыjny-taa at кыlgan-na ьş-каş,—pir cer-ce сөөрттыр appargaş, өлырыр каан poor—teeş, uluq тьна tur.

Бја кадьнда Sanika meeң ceңimden тытта—каарть.

— Көрем аккьм, көрем!

Бјаş алдында кыруоқ хар агарьр съдыр. Хар кьрында ьјаş съдыр, ьncangaş ol ьјаşтың paазь pistiң paar cerivisti paza ajттьр каар tur: кьзь-

gaar ətken kizi par-cыtkan oгуunuң parып талазын-се ееркен poldu.

Şak ындьоу-la tur eves-pe оң! Ындьоуның төleezinde, moon podu кызыгаарнь суо-le cangыs udaa ətken kizi eves, pistiң кызыгаар таңпылыс-ларывыстың ојзуптар cerlerin endevejин turar tur.

Parып talазып-се eeptivis, оон көөрүvyske кур-гаој sigen кығында cinge, paој kur кааркан сьдыр. Оон ыңајлаарывыска—javlok тер kat сьдыр. Pavлуşkaga pydyнге каарь арај xaramnancyој polган poor оң, — ol kattyң pir ijinden tomura ызыгыр алган poldu.

Ынсар coruj xenertten-ne хөл-cok pulunnaldыр eepken cer par poldu; ol cerde хөөккыј Pavлуşkanың pөrgy сьдыр, ol pөrttyң omaa şuut-la кызыгаар-се кыдыр uојлань pergen poldu. Ol polza, кызыгаар таңпылдарының аразында cinge тилдек cer polur cybe.

Кызыгаарның ыязып аштаp каан ceringe cedir şooluoј eves artkan—xol-pile oktaan cybe-taa ce-de-peer. Portta мынсар turubusta temgi kizi coruj paar teeş, оон ыңај temdek tilevestej pergen-pis: кызыгаар-се тоорт-la corruptivus. Xenertten-ne murnubusta ыт yнды eves-pe. Тыңнааладывыс: pirezzi—picce uruoјlarзыој, ыткыр, өскеzi—pistiң тыңнаваанывыс, соон yнnyој kizi poldu.

Sidorenko pister Sanikanь tedir yngedip cor-
udupkaş, ыт yngen ser-ce kedep coruptivus.

Sen kulugurnu!

Şыргай хаактарның аразын тарадыр cara idipkeş көөрүвүске—алаакта узун, पुलунналчак егинниң, şiş салдың кизи көстүр тур.

Onu toraan-na Konjagin tur tanьp kaqдыбввс. Ol polza, murnundan-na кьзьгаар өдүр амдazaar, pistiң таңнылысыларьввска ceze-taa удаа алдырвай-ын тезип унген, ерги казар şibişkin kizi cybe. Konjaginniң ijinde Pavluşka po turup tur. Paa-зын көдүрүр алган аңаа талаş-pile pir-le cybe cu-gaalap tur.

— Ынсаарга, seni men kedep coraan евес-мен, аккым.—Men aza-pergeş, сапыр пар сыткан кизи-мен. Men seni cyge kedeer ijik-men ынсаş—teerin-ne тыңпадыбввс.

Podu camaşкылың cyvurcygezin pir xolu-pile өрү тыртта тур оң—ооң ol cyvury paq cokka ьзь-гьнтмастай перген cybe tur.

— Ындың тур, seen-pile мынсап турар şaam-cogul—ter Konjagin мынса tidir. Kedezinze-taa, kedezinze-taa—sen kulugurnu caaskaандь-гьннь şyn-pe... Ынса-teeş-le хојундан хол-poozun ушта sop keldi. Ortta сыраа аразындан уне халыр kelgeş:

— Холуң көдүр!—tidivis.

Konjagin pelen-cok-la kulugur polgan. Pavluşkanь sirvekter алгаş, кьзьгаар-ce cygyryp-le

kaqıdъ, ыncanğaş cyq-le şыrgaj işti şimeergeeri
тыnnaldъ. Pister, kajgaaştъn tura тыştывыс.
Po cogum cынъn uzurundan ol ooldu sөөrtтыр al-
ыгъ ol, onu kөдырыр алғаш cygyrerge aar polvas cybe
poor-pe tep kajgar tura, сырыpte-le perdivis.

— Tur,—attъvъs-la—tur!—Tep algъrdъvъs.

Konjagin teerge, Pavluşkanъ sөөrtпы-şaan,
turvajъn-taa, pisten ыrap par-la съдыр. Şak ыncaar
ortta oоң podap алган cybezın am-na pilip kaqıdъvъs
eves-pe. Konjagin pisti cer-le paгъk cemzek-cok,
hol-kuruq poldurdu-la. Oоң holunda pistin oq-
lubus corda, onu cer-le kancap adar poor-ijik.

Olarnың izi-pile hej poo salъp, halъp-la tur-
pis, şibişkinni şыgaap turgaş, tongajttъr adъptar
teerge,—pezin hol kөдырттынmes poor tur. Oоң
ornunga, Pavluşkanъ endepse kancaar-poor!... Şi-
vişkin, kъzъgaarnың ыjazып aştap kaan ceringe
aaj-cok cookşulaj-perdi. Kъzъgaarnъ ertte per-
ze, tutturvas-taa, kattap-la alдыrvajъn parganъ ol.

Sidorenko pister, turgan-na kyzyvys-pile cy-
gyryp-le kaqıdъvъs.

Konjaginge cedir тыгъnaj yzen xire-le paazyт
arttъ. Ceervi arttъ. On peş...

№0 Pis-ce xenertten xaja kөryngeş-le, Pavluşkanъ
murnuңa tuqlaj tudup-alğaş, kъzъgaar-ce tedir-

lenip par-cor. Bja kadında podu pis-ce xol po-
ozu-pile poolap-la tur.

bncaza-taa, ooñ ogu tangaar-la ijivis-ce sьb-
lap erttip tur: Pavluška cer-le şьgaattьrvaјьn
tur—ooñ tudup alğan xolunda oraazьp, ušta
cytkyp xyrezip-le cor.

—Адьнар-la, Pizikter mьnda!... Адьнар! Қорт-
паңар!—tep pis-ce algьra tur—

Şьnar-la adardan ɵske cunь-taa kancar arga-
cok appaardь. Sidorenko şьgaar şьgaar—Konja-
ginniң pudun-ce tussup-la turup perdi eves-pe.

Şivişkin-taa kystygyp paьp tyştь.

bncaza-taa, xolunıң poozun ušta sop kelgeş,
Pavluškaıьn хɵgen-ce poolagьza pister aңaa
cetpeјin pardьbьs.

— Şaıь po tur, enik! tidi.

Pistin тьпьzьbьs unmeјin-ne paardь.

Pavluška pis-ce paazьn—slerden carььm po
tur—teen tɵrgylyoј innepkeş-le—oozugup pargan.

Pister Konjaginni ьjak kyдыr pekteeş, хоо-
raj-ce kiire-perdivis, şivişkinci medeelerliқ pi-
ziin podubustun komandyлакcьlagьbьs-ce corudup-
kan-pis. Ol-la xynde şeriqlerniң kalvak xuralьnga

toktaatkanь polza: pistin kьzьgaar řeriiniң turar cerin, Pavluřkanьң adь-pile adaarьn cөpřeerep-peerin cazak cerinden tileer teen.

Oon iji aldь xonuk poop turda, coguur cөpřeerel cedip kelirge, řtap pazьпьпьң eziinde kьzьgaar řeriiniң turar ceriniң tugaarьn pizip-kaan karara pergen samвьрасьгаšť tyzyrgeř, oon or-ninga caa samвьрань astьвьs, ьnda: „Pavlik Sem-jonoftuң adь-pile adaan kьzьgaar taңпьльпьң ceri“ tep pizeen.

Onu mьncaga cedir-le ьnda aзыр-kaan turar.

Kizi taңпььldap par coruj, ol picce kьзы sam-вьрасьгаšť kөrypkeř, poozun ulam тыңьдыр tu-dar cyve polgaj.

ТОРСУЗУ

	Агып
1. Curuk	5
2. Pavlik Semjonoftun adь-pile adaan kьзьgaar таңныыь turar cer	19